

Věc: K možnosti smluvně nabývat účastnické cenné papíry cílové společnosti na základě nabídky převzetí po dobu její závaznosti (výklad § 183a odst. 12 obchodního zákoníku ve znění zákona č. 370/2000 Sb.)

Pokud jde o možnost smluvně nabývat účastnické cenné papíry cílové společnosti po dobu závaznosti nabídky převzetí, je třeba zdůraznit, že § 183a odst. 12 obchodního zákoníku v žádném případě nedopadá na jejich nabývání na základě akceptace nabídky převzetí. Z dikce uvedené normy to sice výslovně nevyplývá, z kontextu i smyslu ustanovení však nebude možné dovodit závěr jiný. Bylo by zcela v rozporu s obecným pojetím lhůty pro přijetí návrhu smlouvy ve smyslu § 43a a § 43b občanského zákoníku, aby po dobu závaznosti nabídky převzetí nesměl nabízející na základě nabídky smluvně nabývat (ve smyslu uzavírat platné smlouvy o převodu) cenné papíry, na které se nabídka vztahuje. Ustanovení § 183a odst. 6 písm. a) obchodního zákoníku jednoznačně stanoví, že k uzavření smlouvy dochází již např. v okamžiku doručení akceptace nabídky způsobem a za podmínek v ní uvedených. Dobou závaznosti nabídky převzetí se rozumí akceptační lhůta, po jejímž uplynutí pozbude nabídka převzetí platnost a přijatá akceptace nezpůsobí vznik smlouvy mezi nabízejícím a akceptantem (takovou akceptaci by bylo třeba posoudit jako nový návrh na uzavření smlouvy). K uzavření smlouvy dochází v každém případě okamžikem střetu nabídky převzetí s její akceptací adresátem nabídky.

Smyslem § 183a odst. 12 obchodního zákoníku nebylo ani odkládat věcněprávní účinky smluv uzavřených na základě nabídky převzetí nejdříve k okamžiku ukončení její závaznosti. Obrat „smluvní nabytí“ je třeba vykládat v širším smyslu a vztáhnout jej nejen na plnění ze smluv, nýbrž též na jejich uzavírání ve výše uvedeném smyslu. Opačný výklad by odporoval obvyklému významu podobné legislativní formulace. Pro zákonný odklad účinnosti či plnění ze smluv uzavřených akceptací nabídky převzetí ostatně neexistuje věcné opodstatnění. Regulace povinných nabídek převzetí ve znění novely obchodního zákoníku naopak zakotvuje opačnou zásadu co nejrychlejšího uspokojení akceptanta ze smlouvy uzavřené akceptací nabídky (srov. např. § 183c odst. 2). Obchodní zákoník sám na několika místech jasně předpokládá, že navrhovatel nabídky převzetí nabude účastnické cenné papíry cílové společnosti na základě nabídky převzetí již v průběhu akceptační lhůty (srov. např. § 183f odst. 1 a 3: „(1) *Konkurenční nabídkou převzetí je nabídka převzetí učiněná jiným navrhovatelem v době závaznosti původní nabídky převzetí.... (3) Jestliže navrhovatel původní nabídky převzetí hodlá v době závaznosti konkurenční nabídky převzetí zvýšit cenu původní nabídky ... není oprávněn prodat účastnické cenné papíry, které získal na základě nabídky převzetí, přijetím konkurenční nabídky převzetí.*“)

Výše uvedené závěry kromě toho lze opřít o formulaci podobného ustanovení § 183b odst. 7 obchodního zákoníku ve znění před 1. lednem 2001 ve vazbě na text důvodové zprávy k novele provedené zákonem č. 370/2000 Sb.: „*Nově vložený odstavec 12 má chránit akcionáře před nežádoucími praktikami ze strany navrhovatele v době závaznosti nabídky převzetí tak, aby byl zachován princip rovného zacházení s akcionáři. Tuto úpravu sice výslovně návrh Třinácté směrnice neobsahuje, ale jejím zakotvením se promítá požadavek rovného zacházení s akcionáři. V současné době platil obdobný zákaz jen při povinné nabídce převzetí, což je zřejmě nedostatečné, neboť akcionáři musí být chráněni stejně jak při povinné nabídce převzetí, tak při dobrovolné nabídce převzetí. Obdobnou úpravu obsahuje i rakouský zákon o převzetí.*“ Ustanovení § 183b odst. 7 obchodního zákoníku ve znění před novelou č. 370/2000 Sb. přitom zní: „*Po dobu závaznosti veřejného návrhu smlouvy o koupi akcií... nesmí navrhovatel smluvně nabývat akcie, které jsou předmětem*

veřejného návrhu smlouvy o koupi akcií jinak, nejde-li o jejich nabytí...¹“ Text dosavadní úpravy povinného veřejného návrhu smlouvy o koupi akcií, který měl být dle jednoznačně deklarovaného záměru zákonodárce pouze rozšířen na všechny nabídky převzetí bez ohledu na jejich obligatornost či fakultativnost, tak dává jasný důkaz o tom, že uvedená úprava dopadá pouze na smluvní nabytí jiné než na základě závazné nabídky převzetí.

¹ K tomu viz též Pelikánová Irena: Komentář k obchodnímu zákoníku, 2. díl, 2. aktualizované a rozšířené vydání, Linde Praha 1998, str. 850: „*Akcionáři se zakazuje ve lhůtě pro přijetí (mělo by to však být po celé období od nabytí akcií až do skončení lhůty) nabývat akcie jinak, tedy mimo akceptaci veřejného návrhu.*“